

הלכות הדרג היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. מאי מברך ... בא"י אמ"ה שהכל ברא לכבודו ... בא"י משמח חתן עם הכלה.....1
- ב. אי איכא פנים חדשות בריך כולהו ואי לא אפושי שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא.....3
- ג. מברך שהשמחה במעונו ... עד תריסר ירחי שתא ומעיקרא ... מכי רמו שערי באסינתא.....4
- ד. חתנים מן המנין.....5
- ה. ואבלים מן המנין ... בברכת המזון.....5
- ו. ואין אבלים מן המנין ... בשורה ... ברכת רחבה.....5
- ז. המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה.....6
- ח. לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן.....7
- ט. עשרה כוסות תקנו חכמים בבית האבל.....8
- א. בראשונה ... ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן ... אפילו בצרדא בר זוזא.....9

דף ח.

א. מאי מברך ... בא"י אמ"ה שהכל ברא לכבודו ... בא"י משמח חתן עם הכלה

כבר התבאר שלמדנו מבוועזי כשרצה לכונוס את רות, שקבצן¹ כדי לברך ברכת חתנים בעשרה, ולמדו גם ממה שנאמר (בראשית כד פסוק ס) וַיְבָרְכוּ אֶת רַבֵּקָה מִכָּאֵן לְבִרְכַת חֲתָנִים². זאת מכאן למדו חכמים שמברכין על כינוס

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סב א ולבוש שם סא

² במס' בלה רבתי "מנין לברכת חתנים מן התורה שנאמר ויברכו את רבקה וכו' מידי בכוס ברכוה אלא אסמכתא הוא" ועיין בבעל העיטור שער שני ברכת חתנים דף ס"ה ב' דפי' ברייתא זו אברכת חתנים ממש דהיינו שבע ברכות אמנם בשאילתות חיי שרה שאילתא מ"ז הביא דין דברכת אירוסין בעשרה וע"כ דלמד דויברכו את רבקה קאי אברכת אירוסין לבתולה וילפותא דבוועזי קאי אאלמנה ומיניה ילפי' נמי דבעי' עשרה דאי באלמנה כ"ש בבתולה והיינו כשיטת תוס' וכעין זה כתב שם בהעמק שאלה צ"ו עמודה ב' ועיין ב"ש אבהע"ז סי' ל"ד ס"ק א' והנה בשו"ת בעלי התוספות סימן קל"ג ד"ה ומעתה זכינו, הוכיח דלא הוה אצל רבקה ברכת חתנים דהא יצחק לא הוי התם אמנם לפמש"כ בהת"ס אבה"ע א' סי' קכ"ג בדעת הנובי" דברכת נישואין בדידה תליא א"כ מברכין אע"ג דהחתן לא היה שם וליכא ראייה אבל בב"ח אבהע"ז סי' ל"ד דייק מהרמב"ן והטור (וצל"ב מנ"ל האי בטור דהא לא הזכיר כלל האי קרא דויברכו את רבקה וכו') דהוה ילפותא נמורה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרג היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרה היומי

מסכת כתובות

ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים. קול ששון וקול שמחה. קול חתן וקול פלה. קול מצהלות חתנים מחפתם ונערים ממשחה נגינתם. ברוך אתה יהוד משימת חתן עם הפלה.

ג. אי אינא פנים חדשות בריך כולהו ואי לא אפוישי שמחה בעלמא הוא מברך שהשמחה במעונו ואשר ברא

בכל שבעת ימי המשתה כשמברך שבע ברכות בברכת המזון מוסיף בזימון ואומר – נברך אלהינו שהשמחה במעונו. שאכלנו משלו. וענין המסובין. – ברוך אלהינו שהשמחה במעונו. שאכלנו⁴ משלו. ובטוב חיינו. והמזמן חוזר. – ברוך אלהינו שהשמחה במעונו. שאכלנו משלו. ובטוב חיינו. ואם לא אכל או שתה עמהם עונה לקריאת המזמן⁵ – ברוך אלהינו שהשמחה במעונו ומברך שמו תמיד לעולם ועד.

וכבר התבאר לעיל דף ז: שמלבד⁶ מהיום ראשון, אם לא באו פנים חדשות אין מברכין שבע ברכות. אולם מזמנים שהשמחה במעונו ומוסיפים ומברכים ברכה אחרונה מן השבעה ברכות שהיא אשר ברא. ואין צריך לכך פנים חדשות. ואין צריך מניין⁷.

ויש אומרים⁸ שאין מוסיפין אשר ברא ושהשמחה במעונו⁹ כל שבעה אלא כשמזמין אחרים לסעוד עם החתן, אבל אם אוכל עם בני ביתו לבדן אינו מברך אפילו אשר ברא, וכן אנו נוהגין¹⁰.

⁴ ג"ל כשאומרים שהשמחה במעונו שאכלנו כו' יאמר שאכלנו בלא וי"ו, ולא יאמר ושאכלנו בוי"ו שאין לו ענין, אבל בלא וי"ו הכי פירושו נברך את מי שהשמחה במעונו והוא הש"י על שאכלנו משלו כו', ג"ל. לבוש שם יג וכן במקור חיים להו"י סי' זה בקיצור ההלכות, וכן הוא בשו"ע אבהע"ז סי' ס"ב סעי' י"ג ובכל הסידורים הקדמונים וברמב"ם הל' ברכות פ"ה ה"ה וביש"ש כתובות פ"א סוס"י י"ט וקיצשו"ע סי' קמ"ט סעי' א' וערוה"ש אבהע"ז שם סעי' ל"ט, ורק בסידור דרך החיים מצינו הנוסח 'ושאכלנו משלו' וכנראה שממנו הועתק לשאר הסידורים שבזמננו.

⁵ עיין מ"ב קצח ו ובכה"ח שם סק"ד

⁶ שו"ע ונ"ב שם ו ז

⁷ שו"ע ונו"ב שם ד. דלא בעי עשרה אלא כשמברכין כל ברכת הזוג דומי' דבועז ועיין בר"ן שכתב דברכת אשר ברא לבדה לא מקרי ברכת חתנים. ח"מ שם ד ביאור הגר"א שם יא

⁸ רמ"א שם ז

⁹ ח"מ שם ח וב"ש ו מהר"ן

¹⁰ ויש שנהגו מנהג שישודותו עוד בימי הגאונים ומביאו הבי"ש הרוקח שביום שני שלאחר נשואין לאחר בעילת מצוה אין אומרים שהשמחה במעונו וכן נוהגין בקראקא ואין אומרים אשר ברא, ועיין בב"ח יו"ד שצא ומביאו בש"ך שם ס"ק ז וברמ"א שם סעי' ב ועיין בבית מאיר אבן העזר סימן סב סעיף ז שמה שהנהיגו הגאונים למנוע מלומר שהש"ב אחר ז' כן במקומו הי' נראה להם טעם דערבה כל שמחה שלא לומר מיד ביום ב' ואילך וזה נמי לע"ד טעם מנהג ק"ק קראקא שמביא הבי"ח סי' זה ושם בי"ד שנהגו מיד בליל ב' להפסיק מלומר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ג. מברך שהשמחה במעונו ... עד תריסר ירחי שתא ומעיקרא ... מני רמו שערי באסינתא

מדינא דגמרא הסועד¹¹ בשלושה¹² בבית חתנים, משיתחילו להתעסק בצרכי סעודת נישואין ולהכינה עד שלשים יום אחר הנישואין מברך נְבָרְךָ שְׁהַשְׂמֵחָה בְּמַעוֹנֵנוּ. וְשֶׁאֵכְלָנוּ מִשְׁלֹ, ואם הם עשרה מברך נְבָרְךָ אֱלֹהֵינוּ שְׁהַשְׂמֵחָה בְּמַעוֹנֵנוּ. וְשֶׁאֵכְלָנוּ מִשְׁלֹ. וכן כל סעודה שעושים אותם אחר הנישואין מחמת הנישואין עד שנים עשר חדש מברכין שהשמחה במעונו כו'. אבל בימינו ערבה כל שמחה ואין אומרים שהשמחה במעונו אלא¹³ בשבעת ימי המשתה אחר החופה¹⁴, ולאשכנזים כשסועדים עמו אחרים¹⁵, כנזכר לעיל.

אלמן או גרוש שנשא אלמנה גרושה או בעולה שהתבאר לעיל דף ז. שאין מברכים שבע ברכות אלא ביום הנישואין, מכל מקום אומרים שהשמחה במעונו כל שלשה ימים שהוא שמח עמה לפי תקנת חכמים, שהרי שקדו על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה שלשה ימים. וי"א שמברכים גם ברכת אשר ברא¹⁶.

מחזיר גרושתו אין אומרים השמחה במעונו¹⁷. וי"א¹⁸ שאומר כל ג' ימים כנ"ל. ודוקא במחזיר גרושתו מן הנישואין אבל מן האירוסין לכו"ע צריך לברך השמחה במעונו¹⁹.

שהש"ב וסמכו עצמם על הנאמר במ"ק עיקר שמחה חד יומא ולא כב"ח ז"ל שדחק בטעמם וכבר נראה מסדור הרמ"א ז"ל דברי הרוקח שם ביו"ד, והכא לא אלא אדרבא כתב וכן נוהגין שאומרים בזימון עם אחרים שהשמחה במעונו ואשר ברא משמעות דעתו שאף מנהג זה שבמקו' הרוקח ודק"ק קראקא אין לנהוג, כי אם כמבואר הכא בש"ע שתוך ז' כ"ז שסועד עם אורחים המזומני' בכיון לסעודה דיש לברך שהש"ב וא"ב. ¹¹ שו"ע ונו"כ שם יג

¹² ולדעת הרמ"א דוקא אם אוכל עם אחרים. ב"ש שם טו

¹³ הטועה לומר שהשמחה במעונו בזימון בזמן שאין לאמרו גם על פי דינא דגמרא אם אינו בשם שלא הי' זימון בעשרה אין קפידא אם יחזרו ויאמרו בלא תיבת אלו אך בזימון בשם בעשרה צל"ע אם זה כמזכיר מאורע יום אחר וחוזר ומכל מקום בסעודת מילה ואין צריך לומר בזמן שעל פי הש"ס אומרים שהשמחה אין מחזירים לכו"ע. עזר מקודש

¹⁴ אבל קודם החופה אפילו אם היא סעודה לכבוד הנישואין אין אומרים. ב"ש שם טז, ועיין בעזר מקודש ¹⁵ ח"מ שם יז

¹⁶ דעת הטור מובא בב"ש שם יז ונראה שכך נקט למעשה.

¹⁷ בה"י וכ"כ מהר"ש ח"א סי' ס"ד, וראיה שאינה שמחה גמורה שהרי מחזיר גרושתו במועד ואם היתה שמחה שלימה הא מערבין שמחה בשמחה ב"ש יז

¹⁸ טיב קידושין שם. שם ודחה ראיית הב"ש דמה שמחזיר גרושתו במועד כיון דעיקר שמחה חד יומא לא חשיב תו מערב שמחה בשמחה, מכל מקום שמחה מיהא איכא, ואם כן גם במחזיר גרושתו יש לומר דמכל מקום שמחה מיהא איכא כמו יתר שמחת ימי משתה ושפיר יש לומר שמחה במעונו.

¹⁹ כנה"ג בבאה"ט שם יז

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ד. חתנים מן המניין

כבר התבאר לעיל דף ז. שאין²⁰ מברכין ברכת חתנים אלא בעשרה וכך למדו חז"ל מבוועז. וצריכין שיהיו עשרה גדולים ובני חורין, וחתנים מן המניין בין כשאומרים אותה בשעת נישואין בין כשאומרים בשעת הסעודה אחר ברכת המזון.

ה. ואבלים מן המניין ... בברכת המזון

אבל מצטרף לתפלה ולזימון, בין לג' בין לעשרה²¹. אולם י"א²² שלכתחילה אין לאבל לאכול בשלשה שיתחייבו בזימון, ויש מקילין בזה²³.

אונן²⁴ אינו מצטרף למנין וזה בכל אונן שחייב להתאבל עליו אפילו אינו מוטל עליו לקברו, כגון שאינו יורש שלו אם הוא בעיר שהמת שם אינו מצטרף, ואפילו אם יש לו מי שיתעסק עמו בקבורתו²⁵.

אבל אם המת בעיר אחרת ונודע לו קודם הקבורה ויש שם מי שישתדל עבורו שדינו שאם רצה לקרות רשאי ואין מוחין בידו הוא מצטרף למנין.

דף ח:

ו. ואין אכלים מן המניין ... בשורה ... ברכת רחבה

אחר הקדיש שאחרי קורת המת מרחיקים ד' אמות מהקברים ועומדים בשורה, ואין שורה בפחות מעשרה, והאבל חולץ מנעליו ועובר בין השורה,

²⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סב א ולבוש שם סא

²¹ שו"ע ונו"כ יו"ד שעט ה

²² בשו"ת האלף לך שלמה סי' שו"ח כתב ודאי לכתחילה אין לאכול ג' ביחד שיתחייבו בזימון, אך אם כבר אכלו ביחד אין לבטל זימון מכה חשש אבילות, וכ"כ בהנהגות חכמת שלמה שם שאסור כמו בערב ט"ב, וכותב שבספרו קנאת סופרים דחה כל המקומות שנראין להיפוך מזה.

²³ עיין בספר כורת הברית על הל' מילה להר"א פוסק ז"ל בס"י רס"ה בנחל הברית ס"ק ס"ו דס"ל דשרי לכתחילה עיי"ש וכ"כ בשו"ת חמדת משה סי' י"ט, וכ"כ בספר הינא וחיסדא על מס' כתובות דף ח', וכ"כ בגשה"ח ח"ב פ"ט. ובאבן יעקב סי' נ"ג כתב ולכן למעשה אם האבלים רוצים לזמן בזימון יש להם על מי לסמוך.

²⁴ מ"ב נה כד

²⁵ אם לא שמסרו להכתפים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

והעומדים מנחמים אותו: המקום ינחם אותך (לרבים אתכם) בתוך שאר אבילי ציון וירושלים. ואם אין עשרה מלבד האבל אין עושים שורה²⁶.

סעודה ראשונה שמברין את האבל, שאסור לאכלה משלו, אין האבל מצטרף לזימון בברכת המזון²⁷. וי"א²⁸ שלזימון בעשרה אינו מצטרף אך מצטרף לזימון בשלושה, וכן עיקר²⁹.

ז. המנבל פיו ומוציא דבר נבלה מפיו אפילו נחתם לו גזר דינו של שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה

שליח צבור³⁰ המנבל פיו או שמרנן בשירי הגויים או מנגן ניגון שהנכרים³¹ מנגנין לעבודת גילולים שלהם³² מוחין, בידו שלא לעשות עוד, ואם אינו שומע מעבירין אותו, שכיון שהוא מרגיל את עצמו בניבול פה ובשירי נכריות מטמא את רוחו וגופו. ועוד אפילו בעת תפלתו אי אפשר שאינו מחשב על זה, והרי תפלתו עכורה ולא זכה.

ומטעמים אלו, גם כאשר מזמר את השירים הללו שלא בשעת התפילה, מעבירים אותו³³. וי"א³⁴ שאין מעבירים אותו.

²⁶ רמב"ם הלכות אבל פרק יג הלכה א

²⁷ ש"ך שם ו מהמרדכי והרוקח ור"ל דאמרינן התם (דרף ח' ע"ב) דבברכת רחבה אין אבלים מן המנין ופ"י רש"י שם דהיינו כשמברין את האבל סעודה ראשונה משל אחרים כדאמרינן במ"ק היו מברין אותו ברחבה כו' משמע להו דהוא הדין האינדא דליכא רחבה מ"מ בסעודת הבראה תליא מילתא

²⁸ דגמ"ר שם ותמה על הש"ך שלא חילק

²⁹ פני ברוך עמ' פב

³⁰ רמ"א ונו"כ או"ח נג כה ובלבוש שם

³¹ ולא דווקא גויים אלא הוא הדין ועוד גרע מפי על ידי ישראלים מחללי שבת אוכלי נבילות ומריפות ועוזבי תורה – שו"ת להורות נתן ח"י סי' י"ד, ובשו"ת משנה הלכות ח"ו סי' ק"ח דגם של יהודי ששנה ופירש ואפילו עשאם כשעדיין לא פירש, אא"כ אין שמו ניכר עליהם ואין ידוע שהוא ממנו, עיין שם.

³² מ"ב שם פב

³³ וכן משמע בכל בו שהוא מקור דברי הרמ"א, שדימה דין ש"ץ שמזמר בשירי עבודה זרה לש"ץ שמנבל פיו, דכמו שניבול פה מיירי אף בעושה כן שלא בשעת התפילה, כן במזמר שירי נכריות.

³⁴ ז"ל שו"ע הרב שם סעיף לב וש"ץ המנבל פיו או שמרנן בתפלה בשירי הנכרים שמנגנים בהם לעבודת אלילים מוחין בידו שלא לעשות כן ואם אינו שומע מעבירים אותו ועיין שו"ת להורות נתן ח"י סי' י"ד.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ניגונים שאין מילותיהם ידועים, וכן ניגונים עם מילים סתמיות שאין בהם כלל כדי לעורר חשק ותאוה, וניגוני הימנון ומלחמה, נהגו³⁵ גדולי ישראל היתר בדבר, ואף לימים נוראים, וניתן להעלותם לקדושה, והנח להם לישראל.

ח. לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן

כבר התבאר במסכת ברכות דף יט. שיזהר האדם במאד שלא יפתח פיו לשטן, כי אפילו אם מדבר שלא בכוונה, ממשיך הדבר על עצמו³⁶.

לא יאמר האבל – רבש"ע הרבה הטאתי לפניך, ולא נפרעת ממני אחד מני אלה, שלא יפתח פיו לשטן בשעה שהדין עליו שורה³⁷.

ויש שכתבו שאין זה אלא לאדם באבילות, שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, אך בשאר זמנים מותר, ואדרבא יש תפלות שאומרים כעין זה³⁸.

יש שכתבו, שמתעם זה אין אומרים תחנון בבית האבל מפני שאומרים חטאתי וכו'. וכ"ש וידוי אין אומרים שלא לעורר הדינים. אלא יאמר יה"ר מלפניך שתגדור פרצותינו וכו', ולא יאמר חטאתי וכו'. ולכן גם והוא רחום לא יאמרו מפני שיש שם לא כחטאינו תעשה לנו וגו'. וכיוצא באלו הדברים ואין להזכירם בבית האבל³⁹.

אל יאמר אדם ומיתתי תהא כפרה, על עוונותיי שלא יפתח פיו לשטן⁴⁰

³⁵ עיין מה שדנו בזה בשו"ת צ"א חי"ג סי' י"ב וחי"ד סי' י"ב, שו"ת שבט הלוי חי"ט סי' י"ט שו"ת יבי"א חי"ו סי' ז' ושו"ת יחו"ד חי"ב סי' ה', שו"ת חמדת צבי חי"ג סי' ו', שו"ת שבט הקהתי חי"ד סי' ל"א, סי' ר"ן כצבי חי"א סי' ב'. וכבר הוכרע הדבר להיתר ע"י קדוש ישראל החיד"א זי"ע בברכ"י סי' תק"ס סק"ו בשם מהר"ם די לונזאנו בס' שתי ידות שכתב בזה"ל "וזאת היתה לי סיבה נורמת לחבר רוב שירי על ניגוני הישמעאלים וכו' וראיתי קצת חכמים כמתאוננים רע על המחברים שירות ותשבחות להשי"ת על ניגונים אשר לא מבניי המה, ואין הדין עמם, כי אין בכך כלום", ודחה דברי המעשה רוקח (פי"ח מהל' תפילה הי"א) שהחמיר בזה, ובשו"ת כרך של רומי סי' א' שהיו הולכים אחורי הפרגוד דכנסית הנוצרים ללמוד נגינה עפ"י המוסיקה להתאימם לתפילת ימים נוראים, עיין שם, ואין כוונתו על ניגונים שחוברו למען עבודה זרה שזה אסור לכו"ע, אי נמי ששינו האוקטבות ועשאוהו כניגון אחר, וכדמשמע מלשוננו.

³⁶ של"ה פרשת בלק דרך היים תוכחת מוסר

³⁷ רמ"א יו"ד סי' שע"ו ס"ב. ועיין בט"ז סק"א ובדעת שם הביא בשם מג"א סי' רל"ט שכתב יש נוהגים לומר וידוי שכיב מרע לפני השינה. ונ"ל שאינו נכון משום אל יפתח פה לשטן וכו', ומחה"ש שם כתב וכן באבל, דחרדת הדין מתוחה עליו כשעת סכנה הוי עכ"ל

³⁸ ערוה"ש יו"ד שעו ה

³⁹ שרע או"ח סי' קל"א ס"ד, וכתב במ"ב שם סק"ב היינו כל שבעה, והמעם דאי מדת הדין מתוחה עליו, וע"כ יש לזהר מלהנכיר מדת הדין, ועיין בדה"ח בדיני נ"א דאפילו אם האבל קטן, וראה עו"ש שכתב ראפילו במנחה של יום ז' אין אומרים תחנון.

⁴⁰ פסקי ריא"ז מסכת ברכות פרק ט – הרואה

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ביום הראשון לחוליו של אדם, ראוי שלא יגלה את חוליו לאחרים. שלא יפת פיו לשטן. וכן לא יאמרו עליו מי שברך לחולים. אך מכאן ולהבא יודיע כדי שיבקשו עליו רחמים⁴¹.

האבל⁴² או החולה לא יאמר למנחמים – שבו, וכן לא יאמרו המנחמים והמבקרים לאבלים או לחולים – שבו, כדי שלא יפתח פיו לשטן, כאילו אומר להם שבו באבלכם ובחולייכם.

כיוצא בזה שלא לומר לחולה או אבל הרוצה לקום מפני שיבה וכדומה, שלא יאמר לו – אל תקום, אלא יאמר לו – אל תטרח שב בנחת⁴³.

אם אומר לא אעשה עוד דבר זה. יאמר כמו שנוהגים לומר בבריאות ובחיים.

חבירו שיוצא לדרך וחשב שקראו לו חזרה, אל יאמר לו אל תחזור, אלא יאמר לו המתן בלבד. וכל כיוצא בזה ישמע חכם ויוסף לקח.

אסור לת"ח להראות הלכות מקום השחיטה על צוארו בידו. כדי שלא יפתח פיו לשטן⁴⁴ וכן גם הלכות טריפות אסור להראות על עצמו⁴⁵.

מי שיש לו אב ואם לא יאמר קדיש יתום, אפילו אם אין מי שיאמר, שמא יקפידו משום אל יפתח פיו לשטן וכו'. ואפילו אמרו בפירוש שאינם מקפידים, אין לעשות כן, אם יש שם אחר שאין לו אב ואם⁴⁶.

ט. עשרה כוסות תקנו חכמים בבית האבל

אין שותין⁴⁷ בבית האבל יתר על עשרה כוסות לכל אחד ואחד⁴⁸, שלשה קודם אכילה, ושלשה בתוך אכילה, וארבעה לאחר אכילה ולא יוסיף שמא ישתכר. שמותר לאכול בשר ולשתות יין מעט בתוך הסעודה כדי לשרות אכילה שבמעיו, אבל לא לרוות⁴⁹.

⁴¹ מהרש"א הידושי אנדות ברכות נה:

⁴² שו"ע ונו"כ שיו"ד שעו ב

⁴³ דע"ת שם

⁴⁴ דרכ"ת סי' ב

⁴⁵ שם סי' כט

⁴⁶ שו"ת בצל החכמה חלק ד סימן כב

⁴⁷ רמב"ם הלכות אבל פרק יג הלכה ה

⁴⁸ כפירוש"י שאינו חיוב לשתות אלא מניעה כמה לא לשתות. ב"י יו"ד שעח ועיי"ש בבית הלל

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד שעח ה

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

א. בראשונה ... ונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן ... אפילו בצרדא בר זוזא

כבר נתבאר במסכת מועד קטן דף כז: שכדי לא לחלק בין מת למת, ובין מי שיש לו למי שאין לו, התקינו שסדר הקבורה התכריכים והמיטות יהיה שוה אצל כולם, ואין קוברין המת בתכריכים יקרים, אפילו לנשיא שבישראל⁵⁰. אבל מותר להלבישו בפשתן חשוב⁵¹. ונהגו לקבור בבגדי פשתן לבנים⁵².

נכון לעשן ריח טוב בבית שיש בו מת, לגרש הריחות הרעות. ואף אם אין ריח בזה המת מ"מ יעשנו, כדי שלא לחלק בין מת למת⁵³.

⁵⁰ שו"ע ונו"כ יו"ד שנוב א

⁵¹ בד"מ כתוב כל העושה תכריכין נאים למת מכירין בו שהוא מודה בתחיית המתים ותע"ב עכ"ל ומיירי שהבגד פשתן יהא נאה וע"כ נהגו קצת לחזור אחר היפה אבל חשובים יותר מדאי ודאי אסור ש"ך (ומיהו נראה הכל לפי מה שהוא אדם אם הוא משופע בעושר אין אסור להלבישו בפשתן חשוב דר"י קרא למנא מכבודתא א"כ מה שהוא כבוד למת ודאי מותר. ובפרט מה שכתבו המקובלים שמלבישין הנשמה בבגדי חופש כמו שמלבישין להגוף וראיה משתי רוחות דגמרא ברכות. ועוד כמה ראיות לזה וע"כ יזהרו שלא לשנות בלבישת המתים מן הנהוג כי מצינו שהמתים מקפידין ע"ז כדאיתא בס"ח ובס' החיים. ובס' מעבר יבק כ' אפי' ירקבו התכריכים לעולם הנפש תתלבש ברוחניותם ויש בני אדם שמצוים איזה דברים בעניני תכריכין ומצוה לקיים דברי המת אם אפשר ואם אינו נגד הדין. באר היטב שם א

⁵² שו"ע שם ב

⁵³ ערוך השולחן שנוב א